

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број:118-0-Рев-09-000 040
Бања Лука, 25.9.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као председника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиље М.К., П., Улица ..., коју заступа пуномоћник А.Д., адвокат, С.М., Улица ..., против тужене Општине П., коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, сједиште замјеника у П., 79000 П., Улица ..., а Правобраниоца заступа његов пуномоћник Г.Е., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 202 од 14.10.2008. године, у сједници вијећа одржаној 25.9.2009. године, донио је

П Р Е С У Д У

Ревизија се одбија.

О б р а з л о ж е њ е

Првостепеном пресудом Основног суда у Приједору број П-575/05 од 01.4.2008. године одбијена је тужиља М.К. (у даљем тексту: тужиља) с тужбеним захтјевом којим је тражила да се тужена Општина П. (у даљем тексту: тужена) обавезе да јој исплати на име накнаде материјалне штете износ од 66.680,00 КМ са законском затезном каматом од подношења тужбе па до исплате, те да јој накнади парничне трошкове. Тужиља је ослобођена обавезе плаћања такса на тужбу и пресуду.

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-08-001 202 од 14.10.2008. године жалба тужиље је одбијена и првостепена пресуда потврђена.

Тужиља је изјавила ревизију против другостепене пресуде због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да овај суд „лоништи одбијајућу одлуку, и предмет врати на ново одлучивање“.

Тужена је у одговору на ревизију предложила да се ревизија тужиље одбије.

Тужбом се тражи накнада штете за једнособан стан у стамбено-пословној згради у П., изграђеној на парцели к.ч. број 1885/1 у К.О. П. I, у Улици ..., површине 41 м² (према одговору на тужбу зграда се је налазила у ул. ... и ... била је у земљишној књизи Основног суда у Приједору уписана на тужену) у коначно прецизираном износу од 66.680,00 КМ, са законском затезном каматом и уз накнаду парничних трошкова.

Тужила је, према утврђеном чињеничном стању, била власник стана за који тражи накнаду штете. Зграда у којој се је стан налазио, порушена је 26. септембра 2005. године. Прије рушења, Урбанистичко грађевинска инспекција је више пута излазила на лице мјеста ради вршења увиђаја на згради, што је све константовано у записницима инспекције од 02. јула 2003. године, 08. септембра 2003. године и 22. септембра 2003. године. Објект је, према налазу те инспекције, био у веома лошем стању: кров је био већим дијелом оштећен, претежан дио дрвених елемената потпуно уништен, међуспратна таваница над првом етажом великим дијелом уништена, електричне инсталације готово да нису биле у функцији, прикључак и развод тих инсталација био је провизоран, стакала на прозорима није било, а санитарни чвор био је у нехигијенском стању, неуслован за коришћење; никакве мјере заштите од пропадања на спратном и поткровном дијелу зграде нису предузимане; објект се је свакодневно обрушавао, киснуо је и пропадао; трули и уништени дрвени елементи у спратном и поткровном дијелу висили су над степеништем и пријетили да угрозе станаре у згради и доведу у опасност пролазнике. Рјешењем тужене – Општинске управе-Одјељења за ... П. број 06-360-40/03 од 25.4.2005. године, које је донесено „на приједлог Урбанистичко-грађевинске инспекције П.“ одређено је „рушење и уклањање старог трошног и дотрајалог стамбено-пословног објекта П+1+Пот. који се налази у П., у Улици ... на земљишту означеном као к.ч. бр.1885/1 К.О. П. (нови премјер), што одговара к.ч. бр. 14/50 и 14/5 К.О. П. (стари премјер) јер због физичке дотрајалости и већих оштећења не може да служи својој намјени, а представља опасност по животе људи, околне објекте и саобраћај“. Туженој, као „власнику предметног објекта“ наложено је да одмах „а најкасније у року од 15 (петнаест) дана од дана пријема овог рјешења, поруши и уклони објект... имајући у виду да се објект свакодневно обрушава и као такав представља опасност по животе људи, остале објекте и саобраћај“. Константовано је да жалба против рјешења не одлаже његово извршење. Доносилац рјешења позвао се је на члан 116. Закона о уређењу простора-пречишћени текст („Службени гласник РС“ број 84/02). Исти орган донио је и закључак о дозволи извршења тог рјешења под бројем 06-360-40/03 од 07.9.2005. године. Није спорно да је објект порушен, односно уклоњен 26. септембра 2005. године уз судјеловање радника Грађевинског предузећа П. Б.Л. и уз асистенцију полицајаца СЈБ у П.

Првостепени суд је закључио да за досуђење накнаде штете нису били испуњени услови из члана 17. став 1. Устава Републике Српске, односно из чланова 154. став 1. и 172. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89, и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93,

3/96., 39/03 и 74/04, у даљем тексту: ЗОО) „јер недостаје противправност и узрочна веза између настанка штете и последице, па је... захтјев тужитељице одбио, као неоснован“.

Чињенична утврђења и правна схватања првостепеног суда прихватио је и другостепени суд.

Ревизија није основана.

Правна становишта нижестепених судова су правилна.

Чланом 154. став 1. ЗОО прописано је: Ко другоме проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице. Правно лице одговара за штету коју његов орган проузрокује трећем лицу у вршењу или у вези са вршењем својих функција“ (члан 172. став 1. ЗОО).

Да би оштећено лице остварило право на накнаду штете од штетника, потребно је, како то произилази из наведених законских одредаба, да се испуне одређени услови. То су постојање штетне радње на страни штетника, настанак штете као последице те радње, узрочна веза између штетне радње и штетне последице и кривица штетника која се претпоставља. Штетна радња мора да буде противправна; да је предузета противно позитивној, законској норми. Ако та радња није противправна, тј. ако је дакле, извршена у складу са постојећим правним поретком, ова околност јој одузима својство противправности. Правни субјект који је извршио такву радњу, не одговара трећем лицу за штету коју је оно претрпјело. У том случају нису испуњени услови за досуђење накнаде штете у смислу поменуте одредбе члана 154. став 1. у вези са чланом 155. ЗОО. Нема наима, оправдања да се неко ко је поступао у складу са законом обавезује на накнаду штете и у случају кад је правно дозвољена радња довела до штетне последице.

Законом о уређењу простора („Службени гласник РС“ број 84/02-пречишћени текст, број 14/03, 112/06 и 53/07, у даљем тексту: ЗУРП) прописано је: да орган управе надлежан за послове грађења по службеној дужности или на захтјев заинтересованог лица рјешењем одређује рушење грађевине или дијела грађевине за који се утврди да због физичке дотрајалости, елементарних непогода ратних дејстава и већих оштећења не може да даље служи својој намјени, или да представља опасност по живот или здравље људи, околне објекте или саобраћај, као и услове и мјере које је потребно спровести, односно обезбиједити при рушењу грађевине или дијела грађевине (члан 116. став 1.); да жалба против рјешења из претходног става не одлаже извршење рјешења (члан 116. став 2.); ако се у поступку доношења рјешења о рушењу грађевине или дијела грађевине утврди да се опасност по живот и здравље људи, околне грађевине и саобраћај може уклонити и реконструкцијом грађевине или њеног дијела, на захтјев власника може се према одредбама овог закона одобрити

реконструкција грађевине, под условом да се изведе у року који одреди орган управе надлежан за послове грађења (члан 117.).

Орган тужене је, према томе, наведеним прописима био овлашћен да одлучи о рушењу зграде у којој се је налазио стан тужиље и да такву одлуку изврши, што је и учинио. Овакве радње тужене, односно њеног органа нису противправне, него су предузете на основу законских овлашћења. Из тих разлога, ни по оцјени овог суда нису били испуњени услови из чланова 154. став 1. и 172. став 1. ЗОО за досуђење накнаде штете тужиљи, као ни из члана 17. став 1. Устава Републике Српске. Из истих разлога, на страни тужене нема ни кривице за штету коју је тужиља претрпјела.

У ревизији тужиље се поред осталог указује да суд није уважио налазе и мишљења специјализованих и неутралних вјештака, да је тужиља у вријеме рушења зграде била одсутна из П. (у избјеглиштву) и да свјedoкиње које је суд саслушао, нису биле објективне.

С тим у вези потребно је указати да је, тужена у начелу, била овлашћена одредбама чланова 116. и 117. ЗУРП да уклони зграду у којој се је налазио стан тужиље. Овај суд не може да у парничном поступку испитује законитост и правилност аката тужене о одређивању рушења објекта и о извршењу тог акта, било да се ради о примјени правила Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“ број 13/02) или о примјени материјалног права на којем је рјешење тужене засновано, јер на то није овлашћен ни једним законским прописом. Законитост и правилност управних аката може се испитивати само у управном поступку, евентуално у управном спору, ако је таква могућност прописана законом. Због тога је указивање ревизије на пропусте органа тужене у поступку рушења зграде, без утицаја на пресуђење у овом спору.

У ревизији је поред осталог указано на то да је „на локацији гдје се налазила стамбена зграда у којој је био стан тужитељице тужена... без сагласности тужитељице скупо продала грађевинско земљиште и издала грађевинску дозволу за изградњу стамбено-пословне зграде“. Чланом 39. став 1. Закона о грађевинском земљишту Републике Српске који је у вријеме рушења овог објекта био на снази („Службени гласник РС“ број 86/03) прописано је да власник зграде или посебног дијела зграде, ступањем на снагу закона, стиче право власништва на земљишту, под зградом и на оној површини земљишта које је регулационим планом или планом парцелације утврђено да служи за редовну употребу зграде, изузев случајева који су предмет ревизије у складу са члановима 87. до 92. прелазних одредби тог закона.

Тужиља је међутим тужбеним захтјевом тражила само накнаду штете за стан. Петит њене тужбе предате првостепеном суду 25.10.2005. године гласио је: Обавезује се Општина П. да оштећеном тужиоцу М.К. надокнади штету у вриједности стана која износи 41.000 КМ, или истој додјели у власништво стан исте квадратуре као порушени, те надокнади трошкове парничног поступка.

Тужила је на рочишту од 06. децембра 2007. године коначно уредила тужбени захтјев тако што је тражила на име накнаде материјалне штете износ од 66.680,00 КМ са припадајућом затезном каматом почев од дана подношења тужбе до коначне исплате, а додјелу другог стана није више захтијевала. Према члану 2. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, у даљем тексту: ЗПП) у парничном поступку суд одлучује у границама захтјева који су стављени у поступку. Пошто тужила није поставила захтјев који би се односио на грађевинско земљиште, суд, у смислу наведене одредбе, није о томе ни могао одлучивати.

Из напријед реченог произилази да је неоснован закључак ревизије да суд безобзирно крши људска права у случају тужитељице, загарантована Уставом Законом и Европском конвенцијом за људска права, нити се може сматрати да јој је повријеђено право на дом. Судови нису повриједили материјално право, ни одредбе парничног поступка приликом доношења нижестепених пресуда, а донесене одлуке нису незаконите, како се тврди у ревизији.

Пресуде нижестепених судова немају, према томе, недостатака на које указује ревиденткиња, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Сагласно томе, ревизија тужиље је одбијена као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарне
Амила Подрашчић